

Projekt

z dnia 19 czerwca 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W SURAŻU**

z dnia 17 czerwca 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Programu przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Suraz na lata 2024 - 2030”

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2024 r., poz. 609, 721) oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2023 r., poz. 901, 1693, 1938, 2760, z 2024 r., poz. 743, 858, 859) i art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 424 i 834) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Suraz na lata 2024 - 2030”, którego treść stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Suraza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

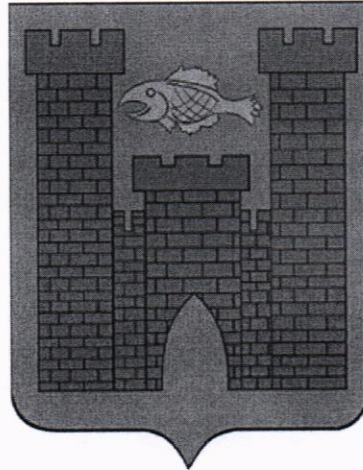
Sprawdzono pod względem
formalno-prawnym
Radca prawny

Hanna Nikitiuk

Załącznik do uchwały Nr

Rady Miejskiej w Surażu

z dnia 17 czerwca 2024 r.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE SURAZŹ NA LATA 2024-2030

Suraz, czerwiec 2024

sporządził

mgr Jacek Piszczatowski

Kierownik MGOPS w Surażu

Iwona Michałowska

Przewodnicząca ZI

I. Wstęp

Przeciwdziałanie przemocy domowej jest zadaniem gminy określonym między innymi w ustawie o pomocy społecznej, gdzie jednym z powodów udzielania pomocy osobom i rodzinom jest przemoc domowa. Natomiast opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej jest zadaniem własnym gminy wynikającym z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (art. 6 ust. 2, pkt. 1 ustawy).

Działania określone w niniejszym programie realizowane będą głównie przez Zespół Interdyscyplinarny, powołany przez Burmistrza Suraża oraz powołane przez zespół grupy diagnostyczno-pomocowe. Działania te wpisują się także w zadania przeciwdziałania alkoholizmowi zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Przemoc domowa narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej przewidziano szereg zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy, różnorodne działania wobec osób dotkniętych przemocą domową oraz postępowania wobec osób stosujących przemoc.

II. Podstawy Prawne

§Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2024, poz. 609, 721),

§Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz.U. z 2023, poz. 2809),

§Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (tj. Dz. U. z 2024, poz. 17),

§Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. z 2023, poz. 1550, 1429, 1606, 1615, 1667, 1860, 2760),

§Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2024, poz. 424),

§Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2023, poz. 901, 1693, 1938, 2760 z 20024 r. poz. 743),

§Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 2151),

§Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2023, poz. 1939).

III. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej

1. Definicje przemocy

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej definiuje przemoc domową jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną i wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

Natomiast o znęcaniu się stanowi artykuł 207 Kodeksu karnego:

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 – 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw. Według danych statystycznych przemoc domowa jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc domowa przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym, zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

2. Rodzaje przemocy, formy i cykle

W literaturze znaleźć możemy wiele opisów rodzajów przemocy, jeden z nich wymienia poniższe rodzaje przemocy:

- przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie jej życia,
- przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności,
- przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu,
- przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy,
- zaniedbanie – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy:

§Faza narastania napięcia – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe, partner staje się drażliwy, każdy drobiazg wyprowadza go z równowagi, jest ciągle spięty i poirytowany, a swoje emocje wyładowuje na partnerce.

§Faza ostrej przemocy – w tej fazie napięcie, które narastało w partnerze znajduje upust, następuje wybuch agresji, wywołany jakimś drobiazgiem np. opóźnienie posiłku lub pozostawienie jakiejś rzeczy w danym miejscu. Sprawca wpada w szał, a zachowania agresywne mogą objawiać się biciem pięściami, kopaniem, grożeniem bronią, duszeniem. Można też zaobserwować również silne natężenie agresji słownej.

§Faza miodowego miesiąca – w momencie kiedy sprawca wyładował już swoje emocje i wie, że przekroczył różne granice, zmienia się w zupełnie inną osobę. Próbuje załagodzić sytuację, przeprasza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej i To się więcej nie powtórzy. Dzięki temu zachowaniu partnera, osoba doświadczająca przemocy zaczyna wierzyć, że jednak jej ukochany się zmienił i naprawdę niedawny akt przemocy był tylko incydentem. Faza miodowego miesiąca jednak mija i niebawem zatacza krąg, a wtedy znowu pojawia się faza narastania napięcia. Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle skracają się fazy miodowego miesiąca, a wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy.

Do najczęstszych form przemocy domowej należą:

1. przemoc fizyczna: bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie, popychanie, uderzanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, wykręcanie rąk, ciągnięcie za włosy, itp.;

2. przemoc psychiczna: izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie, wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, demoralizowanie, ciągle niepokojenie, upokarzanie, zawstydzanie, itp.;

3. przemoc seksualna: zmuszanie do obcowania płciowego, innych czynności seksualnych, itp.;

4. przemoc ekonomiczna: nielożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek, niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych oraz ich sprzedawanie, itp.;

5. przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej: wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają, itp.;

6. inne formy przemocy, np. zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków, itp.

IV. Założenia systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Suraz.

Ustala się następujące założenia systemu przeciwdziałania przemocy domowej:

- 1) najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary przemocy,
- 2) za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to co zrobiła ofiara,
- 3) nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka,
- 4) nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia dla przemocy domowej,
- 5) podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego jakakolwiek pomoc jest nieskuteczna,
- 6) ofiara przemocy domowej cierpi na skutek wielokrotnego urazu,
- 7) zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach, bowiem jest to jeden z objawów doznania urazu,

V. Cele Programu.

Celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy domowej, zmniejszenie skali zjawiska tej przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy wobec dzieci, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy na terenie Gminy Surazów poprzez:

- 1) zapewnienie bezpieczeństwa i udzielanie skutecznej pomocy osobom doświadczającym przemocy,
- 2) zapewnienie szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy,
- 3) zintegrowanie działań środowisk odpowiedzialnych za pomoc dziecku i rodzinie,
- 4) opracowanie strategii postępowania w przypadku rozpoznania i zgłoszenia przemocy domowej,
- 5) podwyższenie kwalifikacji i umiejętności osób zawodowo działających w obszarze przemocy domowej,
- 6) realizacja działań promocyjno-informacyjnych wśród mieszkańców na temat problemów związanych z przemocą domową,
- 7) zwiększenie liczby osób profesjonalnie działających w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 8) budowanie sieci specjalistycznego wsparcia polegającego na współpracy między instytucjami.

Realizacja Programu ma na celu stworzenie wsparcia i profesjonalnej pomocy zmierzającej do zwiększenia dostępności i skuteczności zorganizowanych form pomocy dla osób uwikłanych w przemoc, a co za tym idzie, zmniejszeniem skali zjawiska przemocy domowej, oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc domową.

VI. Zasoby Gminy Surazów w zakresie realizacji Programu

- 1) zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin,
- 2) zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy domowej oraz instytucje i organizacje pełniące funkcje wspierającą:
 - a. Urząd Miejski w Surazowie,
 - b. Zespół Interdyscyplinarny w Surazowie,
 - c. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Surazowie,
 - d. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Surazowie,
 - e. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Surazowie,
 - f. szkoły,
 - g. przedszkole,
 - h. Policja,
 - i. służba zdrowia,
 - j. Punkt Konsultacyjny w Surazowie,
 - k. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku,

1.kuratorzy sądowi,

VII. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu

1. współpraca z samorządem gminnym,
2. dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
3. dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
4. otwartość i chęć współpracy specjalistów,
5. chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VIII. Zagrożenia w realizacji Programu

- a.stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy domowej,
- b.bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- c.brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężenia kryzysów,
- d.problem uzależnienia od alkoholu, występujący w rodzinach dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej,
- e.brak infrastruktury socjalnej w gminie.

IX. Adresaci Programu.

Adresatami Programu są:

- 1) mieszkańcy Gminy Suraz,
- 2) osoby doświadczające przemocy domowej,
- 3) sprawcy przemocy domowej,
- 4) świadkowie przemocy domowej, osoby, instytucje, podmioty zajmujące się profesjonalnie udzielaniem wsparcia społecznego,
- 5) przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami dotkniętymi przemocą (np. pedagodzy, psychologodzy, pedagogodzy, pracownicy socjalni, kuratorzy rodzinni i społeczni, policjanci, pracownicy służby zdrowia),
- 6) przedstawiciele władz lokalnych,

X. Strategia i metody działania.

L.p.	Cel operacyjny	Zadania	Termin realizacji	Instytucje współpracujące przy realizacji zadań
1	Diagnozowanie problemu przemocy domowej	Monitorowanie skali zagrożeń wynikających z faktu stosowania przemocy domowej, a w szczególności: 1) zbieranie danych dotyczących skali zagrożeń i problemów związanych ze zjawiskiem przemocy domowej, 2) opracowywanie diagnoz lokalnych problemów związanych z przemocą domową, 3) ewaluacja istniejących programów i zadań w oparciu o uzyskane wyniki	2024 r. – 2030 r.	Ośrodek interwencji kryzysowej, przychodnie leczenia uzależnień, Zespół Interdyscyplinarny, MGOPS w Suraz, Policja, Sądy, Prokuratura, służba zdrowia, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
2	Udzielenie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej	1) kierowanie do instytucji udzielającej pomocy dla osób doznających przemocy, 2) specjalistyczne konsultacje (np. psychologa), 3) propagowanie na terenie gminy działań dotyczących przeciwdziałania i powstrzymywania przemocy, 4) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy, 5) kontynuacja szkoleń specjalistycznych z zakresu udzielania pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą, 6) szkolenie dla osób gotowych podjęcia oddziaływań adresowanych do sprawców przemocy,	2024 r. – 2030 r.	Ośrodek interwencji kryzysowej, przychodnie leczenia uzależnień, Zespół Interdyscyplinarny, MGOPS w Suraz, Policja, Sądy, Prokuratura, służba zdrowia, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe

		7) prowadzenie oddziaływań skierowanych do sprawców przemocy, 8) współpraca z lokalnymi instytucjami i placówkami.		
3	Udzielenie pomocy osobom znajdującym się w kryzysie, ofiarom przestępstw i ofiarom przemocy	1) ocena funkcjonowania Klienta, diagnoza stanu emocjonalnego, 2) wsparcie w uzyskaniu bezpłatnej, profesjonalnej pomocy długoterminowej, 3) udzielanie podstawowych informacji z zakresu prawa oraz na temat możliwości egzekwowania praw osób pokrzywdzonych przestępstwem, 4) podejmowanie interwencji we właściwych organach, 5) prowadzenie bazy danych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania skutków przemocy domowej, 6) nawiązanie interdyscyplinarnej współpracy między podmiotami udzielającymi pomocy pokrzywdzonym przemocą, 7) zbieranie, opracowywanie i udostępnianie danych statystycznych służących diagnozie lokalnej społeczności.	2024 r. – 2030 r.	Ośrodek interwencji kryzysowej, przychodnie leczenia uzależnień, Zespół Interdyscyplinarnej, MGOPS w Suraziu, Policja, Sądy, Prokuratura, służba zdrowia, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
4	Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	1) kontynuacja odwiedzin w środowisku rodzinnym związanym z ewentualnym procedurą „Niebieska Karta”, 2) udzielanie konsultacji psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego i innych specjalistów osobom funkcjonującym w środowiskach zagrożonych przemocą, 3) organizowanie zajęć edukacyjnych podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców i opiekunów, 4) udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach społecznych przeciwdziałających przemocy, agresji i autoagresji.	2024 r. – 2030 r.	Ośrodek interwencji kryzysowej, przychodnie leczenia uzależnień, Zespół Interdyscyplinarnej, MGOPS w Suraziu, Policja, Sądy, Prokuratura, służba zdrowia, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
5	Działalność Zespołu Interdyscyplinarnej	1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, 2) opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach, 3) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, 4) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, 5) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, 6) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, 7) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, 8) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową.	2024 r. – 2030 r.	Ośrodek interwencji kryzysowej, przychodnie leczenia uzależnień, Zespół Interdyscyplinarnej, MGOPS w Suraziu, Policja, Sądy, Prokuratura, służba zdrowia, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe

XI. Monitorowanie realizacji Programu i sprawozdawczość.

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suraziu do dnia 30 kwietnia każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej w Suraziu sprawozdanie z realizacji Programu.

XII. Finansowanie Programu.

Źródłem finansowania zadań Programu będą środki finansowe z budżetu gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozabudżetowe pozyskiwane z innych źródeł.

Suraz, dnia 17.06.2024 r.